

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

4 באוקטובר 2021

1449

כ"ח בתשרי התשפ"ב

עמוד

הצעת חוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 17 – הוראת שעה) (תיקון) (הארכת תוקף).
התשפ"ב-2021..... 38

הצעת חוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 17 – הוראת שעה) (תיקון) (הארכת תוקף), התשפ"ב-2021

תיקון סעיף 1
1. בחוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 17 – הוראת שעה), התשע"ח-2018,¹ בסעיף 1, במקום "שלוש שנים" יבוא "חמש שנים".

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי לספק מענה לקשיים אלה גובש מנגנון ייחודי ומותאם לאסירים שנשפטו לתקופות מאסר קצרות, באופן שיאפשר בחינה במועד של בקשות לשחרור על-תנאי של אסירים כאמור, ויקל את העומס המוטל על הניצב ועל ועדות השחרורים.

היחידה הוסמכה, ככלל, לקבל את החלטתה על יסוד בקשה בכתב של האסיר ועל בסיס מסמכים שיונחו לפניו, בלא קיום דיון בנוכחות האסיר, בא כוחו או בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, בשונה מההליך המתקיים לפני ועדות השחרורים. מתכונת זו משקפת איזון מתאים בין הצורך בקיום דיונים יעילים, בלוח זמנים התואם את משך המאסרים ומועדי השחרור מצד אחד, ובין הצורך להבטיח כי מתקיימת בחינה מקצועית ומופעל שיקול דעת כנדרש, גביבוס ההחלטה אם האסיר ראוי לשחרור ואם שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור, בהתאם לדרישות חוק שחרור על-תנאי ממאסר, מצד שני. כדי לשמור על איזון זה לא הוחלה סמכות היחידה, כאמור, על אסירים הנושאים עונשי מאסר בשל עבירות מין, אלימות במשפחה, או אסירים הסובלים מהפרעה נפשית, כלשון החוק, אשר לגביהם נדרשות חוות דעת מקצועיות מיוחדות, ואשר יש מקום לקיים לגביהם דיון במעמד הצדדים לפני ועדות השחרורים.

בתקופת הוראת השעה היחידה פועלת בשירות בתי הסוהר, ומהניסיון המצטבר מתקופת הפעלתה נראה כי עבודת היחידה אכן הביאה ליעול בקבלת ההחלטות בעניין שחרור על-תנאי של האסירים שעניינם מובא לפניו, וכי עבודתה מסייעת באופן משמעותי לעמידה בלוחות הזמנים הנדרשים לשם קבלת החלטה בעניינם. עם זאת, בתקופת הוראת השעה השפיעו על עבודת היחידה אירועים הנובעים מהתמודדות עם נגיף הקורונה. כמו כן הושפעה עבודת היחידה מהוראת השעה החלה בתקופה זו אשר הרחיבה באופן ניכר את תקופות השחרור המינהלי לפי סעיף 168 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971. זאת, באופן שמקשה להסתמך על הנתונים מתקופת פעילותה של היחידה ולקבל במועד זה החלטה באשר להסדר הקבע שיש להחיל בעניין זה. לצד זאת, עלו לאחריה רעיונות שונים לשם טיוב המודל, אשר מצויכים ליבון ודיון, ואשר אין אפשרות להשלימם במועד לפני פקיעת הוראת השעה.

בשל האמור, ולנוכח הצורך בהרחבת מסד הנתונים לגבי פעילותה של היחידה, לשם קבלת החלטה בשאלה אם יש להפוך את הוראת השעה להוראת קבע, לבטלה או לתקנה, ובשים לב לצורך לבחון וללכך הצעות לשינויים במתכונת עבודת היחידה, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה בשנתיים נוספות.

סעיף 1 חוק שחרור על-תנאי ממאסר (תיקון מס' 17 – הוראת שעה), התשע"ח-2018 (להלן – החוק), קבע בהוראת שעה לתקופה של שלוש שנים, כי תוקם יחידה לשחרור ממאסרים קצרים (להלן – היחידה). מדובר ביחידה מינהלית ייעודית אשר הוסמכה לבחון בקשות לשחרור על-תנאי של אסירים הנושאים עונשי מאסר לתקופה של שלושה חודשים עד שנה, למעט אסירים שנדרשת בעניינם חוות דעת מיוחדת כמפורט בגוף החוק, ולמעט טיפן שנגזר עליו עונש מאסר העולה על שישה חודשים, ולקבל החלטות בבקשות אלה.

סמכות זו הוקנתה ליחידה חלק הסמכות שהייתה נתונה לניצב בתי הסוהר לפי חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן – חוק שחרור על-תנאי ממאסר), לשחרור על-תנאי ממאסר אסיר הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ואינה עולה על שישה חודשים, אשר עמד בתנאים שנקבעו לעניין זה בחוק שחרור על-תנאי ממאסר, וחלק הסמכות של ועדת השחרורים לפי החוק האמור, לדון בבקשה לשחרור על-תנאי ממאסר של אסיר הנושא עונש מאסר העולה על שישה חודשים ואינו עולה על שנה, למעט אסיר שנדרשת בעניינו חוות דעת מיוחדת וקטיף שנגזר עליו עונש מאסר העולה על שישה חודשים, כאמור. הדיון בבקשות לשחרור על-תנאי של אסירים אלה, נותר בסמכות ועדת השחרורים.

הצורך בהקמת היחידה האמורה עלה לאחר שהתברר כי המנגנונים הקיימים לשחרור על-תנאי ממאסר של אסירים אינם נותנים מענה מיטבי ומותאם לאסירים הנושאים עונשי מאסר לתקופות קצרות של עד שנת מאסר כך למשל, הניסיון המצטבר משנות פעילותן של ועדות השחרורים לימד כי מספר חוות הדעת הדרושות לוועדת השחרורים, מספר הגורמים המקצועיים המעורבים בהבאת המידע לפני ועדת השחרורים והקושי לעמוד בלוחות הזמנים לכתיבת חוות דעת אלה, וכן הצורך בהתכנסות הוועדה, שדיוניה נערכים בהשתתפות הצדדים ואשר לעיתים קרובות מקיימת כמה דיונים בעניינו של כל אסיר, יוצרים קושי משמעותי בניהולן היעיל של הוועדות וביכולתן להשלים במועד את הדיון בבקשות אסירים לשחרור על-תנאי ממאסר. בייחוד כאשר מדובר באסירים שנגזרו עליהם תקופות מאסר קצרות.

הניסיון העלה כי גם הליך השחרור על-תנאי בידי ניצב בתי הסוהר, בעניינם של אסירים שנשפטו לתקופות מאסר העולה על שלושה חודשים ואינן עולות על שישה חודשים, היה כרוך בקשיים שונים. כך, למשל, ההסדר שלפיו ניצב בתי הסוהר עצמו היה אמור להכריע בבקשות פרטניות לשחרור על-תנאי של אסירים כאמור, לצד שאר משימותיו כראש הארגון, הנושא באחריות לכלל הפעילות בשירות בתי הסוהר, ולא ועדה מקצועית ייעודית, בדומה להרכב ועדת השחרורים, היה הסדר בלתי יעיל.

¹ ס"ח התשע"ח, עמ' 888.